

Forskning för hälsan (TERVA)

Akademiprogram 2018–2020

Programbeskrivning

1. Inledning

Akademiprogrammet Forskning för hälsan (TERVA) syftar till att utmana det finländska forskningsfältet till nya djärva öppningar när det gäller att forska i betydande folkhälsoproblem. Trots tidigare forskning finns det ännu många olösta frågor kring merparten av de sjukdomar som är en belastning med tanke på såväl människors livskvalitet, samhället som samhällsekonomin. Ur ett folkhälsofrämjande perspektiv sker betydande vetenskapliga genombrott ofta till följd av överraskande fynd som bygger på grundforskning av hög kvalitet men även på välgrundad risktagning när det gäller forskningsansatser. Hittills har man inte i Finland kunnat ansöka om den här typen av större finansiering för forskardrivna projekt i programform som även framhäver vikten av risktagning. I USA (NIH) och många europeiska länder har man positiva erfarenheter av en sådan finansiering både när det gäller dess vetenskapliga och folkhälsofrämjande betydelse.

I Finland finns betydande verksamhet inom stiftelser och patientorganisationer som i synnerhet avser att främja folkhälsorelaterad forskning. Finlands Akademis och stiftelsernas gemensamma mål är att finansiera en möjligast löftesrik forskning av största genomslag och högsta vetenskapliga kvalitet. Akademin har i programform tidigare finansierat forskning med anknytning till folkhälsa, bland annat genom programmen Folkhälsans utmaningar (SALVE, 2009–2012, 8 mn euro), Individualiserad hälsa – från gener till samhället (pHealth, 2015–2019, 10 mn euro) och Hälsa ur kohorter och biobanker (Cohort, 2016–2019, 5 mn euro). Rådet för strategisk forskning knyter även an till samma tema i det fyraåriga programmet Hälsa, välfärd och levnadsvanor. Inom ramen för programmet Forskning för hälsan förenar Akademin och stiftelserna sin expertis och samarbetar i syfte att finansiera nya lovande forskningsprojekt som främjar folkhälsan, och ses innefatta en välgrundad risktagning. Hjärnstiftelsen i Finland, Stiftelsen för pediatrik forskning, Suomen lääketieteen säätiö och Cancerstiftelsen deltar i samarbetet.

2. Mål och genomslag

Programmet syftar inte bara till att förnya vetenskapen och nå långsiktig effekt med hjälp av välgrundad risktagning när det gäller projektens forskningsansatser, utan även att skapa en ny typ av samarbete med sådana stiftelser som stöder forskning om sjukdomar som har stor betydelse för folkhälsan. Samarbetet med stiftelserna ökar forskningens samhälleliga betydelse eftersom forskningsprojekten får synlighet även utanför forskarvärlden.

Forskningsteman när det gäller folkhälsomässigt betydande sjukdomar har inte avsiktligt begränsats på annat sätt än genom att utesluta så kallade sällsynta sjukdomar. Forskarna kan även fritt välja forskningsansatser och forskningsmässiga tillvägagångssätt. Därför sträcker sig ansökningarnas teman från grundforskningsprojekt inklusive eventuella djurmodeller till translationell forskning. Projekten som väljs till programmet förutsetts ändå ha nya fördomsfria tillvägagångssätt som spränger gränser, inte vara fortsatt forskning av redan befintliga projekt. De sökande uppmanas att skapa forskningsansatser med risktagning som bör motiveras med tanke på resultatens potentiellt betydande slagkraft när det gäller att främja folkhälsan.

3. Genomförande

3.1 Finansiering

Inom ramen för programmet Forskning för hälsan (TERVA) kan finansiering sökas av konsortier bestående av minst två forskningsgrupper som representerar minst tre forskningsområden. Konsortiets sammantagna finansiering från Akademien och stiftelser kan totalt vara högst 2 miljoner euro. Finansieringen för ett konsortiums delprojekt från Akademien och stiftelserna kan uppgå till totalt högst 1,3 miljoner euro. För att finansiera programmets treåriga projekt har Akademien totalt reserverat högst 7 miljoner euro, Hjärnstiftelsen högst 150 000 euro, Stiftelsen för pediatrik forskning högst 500 000 euro, Suomen lääketieteen säätiö högst 300 000 euro och Cancerstiftelsen högst 1,5 miljoner euro. Enligt en preliminär plan skulle programmets treårsperiod, som nu har utlysts, följas av en tvåårig programfinansiering som också skulle finansieras gemensamt av Akademien och stiftelserna.

Programmets ledningsgrupp bestående av representanter för Akademien och stiftelserna samt vetenskapliga experter ger förslag på de projekt som finansieras. De enskilda finansiärerna, det vill säga Akademins programsektion och stiftelsernas styrelser, fattar sedan egna finansieringsbeslut utifrån sina regelverk. Ett projekt kan få finansiering från såväl Akademien som stiftelser, tillsammans eller separat. När det gäller enskilda finansieringsbeslut, som koordineras av TERVA-programmets ledningsgrupp, tillämpas Akademins och stiftelsernas egna finansieringsprinciper. Besök stiftelsernas webbplatser för mer information om stiftelsernas finansieringsprinciper. Ett projekt kan inte få finansiering för samma kostnader från både Akademien och stiftelserna.

3.2 Ledningsgrupp och koordinering

I akademiprogrammets ledningsgrupp ingår medlemmar av Akademins forskningsråd, representanter för stiftelserna och eventuellt andra expertmedlemmar. Programmet vill med hjälp av aktivt informationsutbyte och samarbete länka samman de medverkande forskningsprojekten till en enda helhet. Programkoordineringen sköts av programchefen och projektsekreteraren vars uppgift är att i samarbete med ledningsgruppen och de medverkande projekten arbeta för att uppnå programmets mål.

De ansvariga ledarna för programmets forskningsprojekt har till uppgift att

- i enlighet med programchefens och finansiärernas anvisningar svara för och rapportera om projektets vetenskapliga framsteg och medelsanvändning
- försäkra sig om att de själva och forskargruppens medlemmar deltar i de evenemang som programkoordinationen anordnar samt att främja informationsutbytet och samarbetet mellan programmets olika forskargrupper
- medverka i framställningen av översikter, synteser och informationsmaterial om programmet samt att aktivt informera om programmets framsteg och resultat på offentliga och vetenskapliga forum.

Under programmets lopp deltar forskningsprojekten i möten med de som utnyttjar forskningens resultat och i annan verksamhet där information om forskningen förmedlas till olika intressentgrupper.

3.3 Utvärdering

Efter att akademiprogrammet avslutats utvärderas dess genomförande och resultat. Hur utvärderingen konkret genomförs samt dess mål avgörs under programmets lopp, men bl.a. följande faktorer kan beaktas:

- hur programmets mål har uppnåtts
- genomförande
- programmets genomslag

4. Tidtabell, ansökningsanvisningar och bedömningskriterier

Programmets utlysning har två steg. I det första steget ska de sökande inlämna preliminära ansökningar i Akademiens e-tjänst i samband med aprilutlysningen 2017. Ansökningstiden går ut den 26 april 2017 kl. 16.15 finsk tid. Utlysningens namn i e-tjänsten är *Forskning för hälsan (TERVA) 2017, preliminär ansökan*. Av den preliminära ansökan måste framgå projektets nyhetsvärde med tanke på forskningens förnyelse samt motiveringar för projektets risker med tanke på de potentiellt viktiga effekter som bidrar till att främja folkhälsan. Programmets ledningsgrupp, som utökats med vetenskapliga experter, och programsektionen beslutar senast den 22 juni 2017 om vilka projekt som går vidare till det andra utlysningssteget.

I det andra steget lämnas in en ansökan som innehåller en fullständig forskningsplan. Dessa ansökningar ska lämnas in i Akademiens e-tjänst senast den 4 september 2017 kl. 16.15 finsk tid. Ansökningarna bedöms genom internationell kollegial bedömning (*peer review*) med beaktande av ansökans och den sökandes kvalitet samt de tilläggs-kriterier som nämns ovan. Ledningsgruppen och programsektionen (för akademifinansierings del) fattar finansieringsbesluten i slutet av 2017 så att den högst treåriga finansieringsperioden kan inledas den 1 januari 2018.

5. Mer information

Den här programbeskrivningen kan laddas ner i pdf-format på webben på www.aka.fi/TERVA > SV.

programchef
Jukka Reivinen
tfn 0295 335 099

vetenskapsrådgivare
Kati Takaluoma
tfn 0295 335 150

projektsekreterare
Erika Lempiäinen
tfn 0295 335 101

E-postadresser: fornamn.efternamn@aka.fi

Postadress:

Finlands Akademi
PB 131 (Hagnäskajen 6)
00531 Helsingfors

www.aka.fi/TERVA > SV

www.aivosaatio.fi (Hjärnstiftelsen i Finland)

www.laaketieteensaatio.fi (Suomen lääketieteen säätiö)

www.lastentautientutkimussaatio.fi (Stiftelsen för pediatrik forskning)

www.cancerforeningen.fi